

112 (W) 11

تقویت هوش و خلاقیت

(جلد ۳)

جور یا ناجور

تازہ ہوا نئی نئی

تقدیر به اولیای مدرّس آموزشی و پدران و ملّاران

مقدمه :

اگر به شما بگویند، «**فرزند شما تیزهوش است**» چقدر خوشحال می شوید؟ البته شاید خلاف این، یعنی شنیدن این که شما دارای فرزندی با توانِ هوشی پائین هستید، سبب نگرانی خاطر شما شود! بسیار اتفاق می افتد که علائق و غریزۀ مادرانه یا پدرانه ی ما، بر واقعیت های موجود در فرزندانمان غالب می شود و بدون اطلاع از مدارهای لازم، آنان را افرادی خارق العاده به حساب می آوریم. برعکس، در مواردی عدم انصاف، اعمال رفتار فرزندانمان با بعضی از انتظارات ذهنی ما که معمولاً جنبه ی مقایسه ای هم دارد، باعث به نظر نگرفتن توان و استعداد های واقعی آنها و در نتیجه مشکلاتی برای بچه ها می شود. بدون شک، داشتن اطلاعاتی هر چند کلی درباره ی متوله ی هوش، می تواند بسیاری از ابهامات و پرسش های ذهن ما را درباره ی فرزندانمان برطرف نماید.

هوش، تیزهوش و فرضیه ی هوش هفت گانه

هوش، از واژه ها و مفاهیمی است که ارائۀ تعریف واحدی برای آن سال ها مورد بحثِ روانشناسان بود. چرا که پیچیدگی ابعاد وجودی انسان، سبب شده است که از جنبه های مختلفی تعریف شود.

اگرچه آرایه ی تعریفِ واحدی از هوش، سال ها به طول انجامید، اما در بیانی ساده و اجمالی می توان این چنین بیان داشت که «**هوش مجموعه ای از توانمندی های وجودی هر انسان است که به صورت سازگاری با محیط نمایان می شود.**»

ما با هوش به حل مسایل و آرایه ی راه کارهایی در زندگی و گاهی به بروز نوآوری و خلق آثار هنری می پردازیم. گاهی در سخنوری و ایجاد ارتباطات اجتماعی و گاهی برای پاسخ به چراهایی که به دلیل دقت بصری به محیط اطراف در ذهنمان ایجاد می شود از آن استفاده می کنیم.

با این تعریف و تفصیل، اصطلاح **تیزهوش** و نخبه به افرادی اطلاق می شود که در توانایی های یاد شده، برجستگی بیشتری دارند.

تحقیقاتی که طی سالیان متوالی درباره‌ی واژه‌ی هوش به عمل آمده سبب پدید آمدن نظریات دقیق تری شده است و جمله این که برخلاف گذشته‌ها که تصور می‌شد، هوش هر فرد صرفاً ارثی است، امروز انتقاد بر این است که علاوه بر ارث، محیط هم در بروز توانمندی‌های ذهنی و قدرت هوش بسیار تاثیر گذار است. هرچند میزان نقش هر کدام قابل تأمل است، چنانچه محیط (اعم از خانواده، مدرسه و محیط اجتماعی)، علاوه بر نقش مؤثر در بروز استعدادها، به همان اندازه می‌تواند اثر مهمل‌کنندگی داشته باشد. همچنین با توجه به فرضیه‌ی هوش هفت‌گانه که در دهه‌ی اخیر مطرح شده توصیه می‌شود از هرگونه مقایسه فرزندانمان با دیگر بچه‌ها حتی با دیگر فرزندان خود، اگرچه دوقلو هم باشند، پرهیز نماییم.

تست‌های هوش I.Q

بسیاری از اولیا علاقه‌مندند بدانند فرزندشان از نظر هوشی در چه وضعیتی قرار دارد. قابل ذکر است اصطلاح بهره‌ی هوشی یا **I.Q** در واقع حاصل عبارت $\frac{(\text{Mental Age})}{(\text{Chronological Age})} \times 100$ است. در این فرمول عدد ۱۰۰ به طور قراردادی برای نشان دادن بهره‌ی هوشی در نظر گرفته می‌شود. چنانچه اگر بهره‌ی هوشی افراد معمولی را حدود ۱۰۰ تا ۱۱۰ در نظر بگیریم عدد بالاتر از آن به معنای بالاتر بودن فرد از نظر هوشی نسبت به گروه سنی خود است و نیز پایین‌تر از آن به معنای این است که فرد از گروه سنی خود عقب‌تر است.

هوش هیجانی (Emotional Intelligence (EiQ

در چند دهه‌ی اخیر بررسی‌های روی افرادی صورت گرفته که با وجود دارا بودن ضریب هوشی بالا در کودکی، افراد موفق در بزرگسالی نبوده‌اند و برعکس، افراد موفق که در کودکی از ضریب هوشی معمولی برخوردار بوده‌اند! این واقعیت توجه دانشمندان را به‌سوی موضوع مهمی معطوف داشت که «**هوش هیجانی**» نام گرفت.

هوش هیجانی در واقع همان کنترل هیجانات بود. نیروی عقل و خرد انسان است و نکته قابل تأمل این است که می‌توان در بچه‌ها آن را افزایش داد و در این امر مهم پدر و مادرها مهم‌ترین افرادی هستند که می‌توانند در آن نقش آفرینی کنند. چنانچه در چتر این فرآیند در دوره‌ی کودکی صورت گیرد میزان کنترل هیجانات در بزرگسالی برای آن‌ها راحت‌تر می‌شود.

درباره‌ی کتاب حاضر:

کتاب حاضر یکی از مجموعه‌ی ۱۲ جلدی "کودک توانا" است که به دنبال کم‌نظیر مربیان مراکز پیش‌دبستانی سراسر کشور از کتاب‌های پیش‌دبستان و متعاقباً درخواست آن‌ها مبنی بر تألیف مجموعه‌ای مشابه برای کودکان، قبل از پیش‌دبستان به مرحله‌ی تألیف و انتشار رسیده است، چنانچه اولیا و مربیان محترم مشاهده خواهند نمود، افزایش دایره‌ی لغات، تحریک تفکر خلاق، تقویت هوش کلامی، قدرت تمرکز و نهایتاً تقویت هوش و خلاقیت در گروه خردسال ۳ الی ۵ سال از اهداف محتوایی این مجموعه کتاب می‌باشد، ضمن اینکه پیش‌زمینه‌ای بسیار مفید برای تأثیرات بهتر، در دوره آموزش پیش‌دبستانی خواهد بود.

شکر بیکران خداوند بزرگ را که ما را در این مسیر هدایت و رهنمون فرموده...
بی‌صبرانه منتظر دریافت نظرات و پیشنهادات شما از طریق ایمیل تیزهوشان هستیم.

شاد و سربلند باشید

دکتر مهدی شاگردی (دکتر شاگردی)

تهران / تابستان ۱۳۹۴